

Genel Değerlendirme

Küresel büyümeye dair aşağı yönlü riskler nedeniyle finans piyasalarındaki oynaklıklar devam etmektedir. ABD Merkez Bankası'nın faiz artırımı süreci, Çin ekonomisindeki yavaşlamaya ilişkin endişeler ve emtia fiyatlarında oluşan aşağı yönlü eğilim, gelişmekte olan ülkeler üzerinde özellikle yılın üçüncü çeyreğinde önemli ölçüde etki yapmıştır. Bu dönemde, gelişmekte olan ülkelere yönelik portföy hareketleri zayıf ve dalgalı bir seyir izlemiştir.

Kamuda uygulanan mali disiplin ve özel sektörde sağlanan basiretli borçlanma eğilimi devam etmektedir. Bu sayede cari işlemler açığının eğilimi GSYİH'ye oranla Avrupa Birliği normu olan yüzde 4 eşliğinin altında seyretmeye başlamıştır. Dış ticaret hadlerindeki olumlu gelişmeler ve tüketici kredilerinin ılımlı seyri de cari dengedeki iyileşmeyi desteklemiştir.

Yılın üçüncü çeyreğinden itibaren artan iç ve dış belirsizlikler nedeniyle kredilerin büyüme hızında ilave bir yavaşlama olduğu dikkat çekmektedir. Kredilerdeki yavaşlamanın iç ve dış belirsizliklerin kademeli olarak azalması sonucunda geçici olabileceği değerlendirilmektedir.

Hanehalkının borçluluğu makul ve sürdürülebilir düzeylerde seyretmektedir. Kur oynaklığının arttığı ve faiz oranlarının yukarı yönlü seyrettiği bu dönemde, hanehalkının döviz cinsinden ve değişken faiz oranı ile borçlanmasını önleyen düzenlemelerin faydaları görülmüştür. Reel sektör firmalarının borçluluğu döviz kuru gelişmelerinden sınırlı oranda etkilenmiştir. Firmalar yabancı para açık pozisyona sahip olmakla birlikte kısa vadeli pozisyonun fazla veriyor olması, yabancı para kredilerin uzun vadeli olması ve önemli bir kısmının sınırlı sayıda ve gerek doğal gerekse finansal koruma yöntemleriyle kur riski yönetiminde görece daha başarılı olan büyük ölçekli firmalar tarafından kullanılması, döviz kuru kaynaklı riskleri azaltan faktörler olarak öne çıkmaktadır.

Bankaların aktif kalitesinde önemli bir değişiklik görülmemektedir. Takipteki alacak oranı yatay seyretmekle birlikte, özellikle teminatsız bireysel kredilerin ve KOBİ kredilerinin oranlarında bir miktar artış dikkat çekmektedir. Yabancı para firma kredilerinde tahsili gecikmiş alacak oranı düşük seyrini korumaktadır. Bankaların sermaye yeterlilik oranları bir miktar azalmakla birlikte sektörün özkaynakları beklenmeyen zararları karşılayabilecek güçtedir.

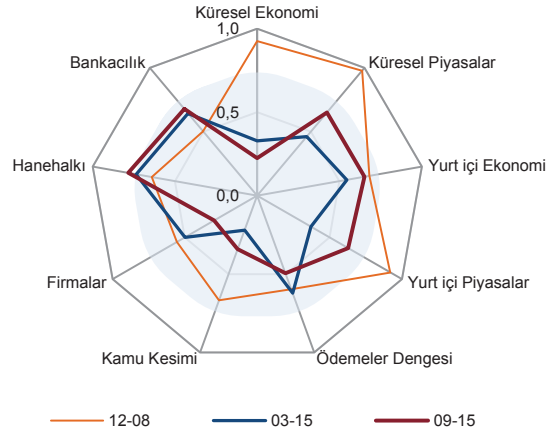
Küresel risk iştahının dalgalı seyrettiği bu dönemde bankaların yurt dışı kaynak temininde ilave bir maliyet baskısı hissetmediği görülmektedir. Bankaların yurt dışı borçlanmalarında sınırlı bir düşüş görülürken, bu gelişmenin büyük ölçüde yurt içi bankaların tercihlerinden kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Son Rapor tarihinden bu yana, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından Türk lirası cinsinden zorunlu karşılıklara çekirdek yükümlülükleri teşvik edecek şekilde ödenmekte olan faiz

oranının artırılmasının yanı sıra bankaların çekirdek dışı yabancı para yükümlülüklerinin vadesini uzatma amacıyla ilave önlemler alınmıştır. Bu önlemler, bankaların kısa vadeli dış borçlarının azalmasına ve kredi/mevduat oranının iyileşmesine katkı sağlamıştır. Ayrıca, TCMB'nin döviz likiditesi önlemleriyle, bankaların TCMB nezdindeki döviz ve efektif piyasalarında işlem yapma limitleri artırılmış, böylece bankalara tahsis edilen depo limitleri ile Rezerv Opsiyonu Mekanizması kapsamında TCMB'de bulundurulmuş döviz ve altın varlıklarının toplamının bankaların gelecek bir yıldaki dış borç ödemelerinin tamamını karşılayacak seviyeye ulaşması sağlanmıştır.

Bu değerlendirmeler çerçevesinde, ülkemizde finansal istikrara ilişkin gelişmelerin şematik yansımalarına aşağıdaki makro gösterimde yer verilmiştir. Buna göre son altı aylık süreçte, küresel piyasalar ve yurt içi ekonomideki gelişmelerin finansal istikrar üzerinde belirleyici olduğu görülmektedir.

Küresel para politikalarına dair belirsizlikler ve küresel büyümeye dair endişeler nedeniyle finans piyasalarındaki oynaklıkların yaşandığı bu ortamda, TCMB tarafından kamuoyuyla paylaşılan "Küresel Para Politikalarının Normalleşme Sürecinde Yol Haritası" kapsamında alınan ve alınması öngörülen adımlar küresel oynaklıklara karşı ekonominin dayanıklılığını artırmaktadır. Önümüzdeki dönemde gerekli görülmesi halinde TCMB, Türkiye Cumhuriyeti Hazine Müsteşarlığı tarafından ihraç edilen Eurotahvillerin teminata kabulündeki oranları kademeli olarak arttırabilecektir.

Finansal İstikrarın Makro Gösterimi^{1,2}

(1) Merkeze yaklaşma, ilgili sektörün finansal istikrara yaptığı katkının olumlu yönde arttığını ifade etmektedir. Analiz her bir alt sektörün kendi içinde tarihsel olarak karşılaştırılmasına yöneliktir. Sektörler arası karşılaştırma, yalnızca merkeze göre bulunulan konumda meydana gelen değişimin yönü çerçevesinde yapılabilir.

(2) Finansal istikrarın makro gösteriminde kullanılan metodoloji için bkz. Finansal İstikrar Raporu 13 (Kasım 2011) - Özel Konu IV.10.